

NOVÝ PRÍSTUP K SOCIÁLNEJ POLITIKE

Mária Antalová

Abstrakt

Stratégia Európskej únie v podobe sociálnej kvality znamenala zásadný prelom k nazeraniu a vnímaniu nielen celej hospodárskej politiky ale i k riešeniu jednotlivých sociálno-ekonomických fenoménov, prejavujúcich sa problémovo v integračnom procese. Jej koncepcia spočívajúca vo vzájomnej prepojenosti kondicionálnych, konštitučných a normatívnych faktorov ovplyvnila spôsob prístupu k identifikácii, k operacionalizácii a k samotnej kvantifikácii fenoménov. Prostredníctvom nej prichádza k zjednocovaniu kategórií, ale i odhaľovaniu zákonitostí prejavov sociálnej reality.

Cieľom príspevku je poskytnúť teoreticko-metodologické východisko pre vnímanie sociálnej politiky ako dôležitej súčasti koncepcie sociálnej kvality v rámci jej kondicionálneho faktora: sociálno-ekonomická istota.

Kľúčové slová: sociálna politika, sociálna kvalita, kondicionálne faktory, konštitučné faktory, normatívne faktory

JEL Code: M48, O15, O35

Úvod

Stratégia Európskej únie v podobe sociálnej kvality znamenala zásadný prelom k nazeraniu a vnímaniu nielen celej hospodárskej politiky ale i k riešeniu jednotlivých sociálno-ekonomických fenoménov, prejavujúcich sa problémovo v rámci integračného procesu. Jej koncepcia spočívajúca vo vzájomnej prepojenosti kondicionálnych faktorov ovplyvnila i spôsob prístupu nielen k identifikácii, k operacionalizácii ale i k samotnej kvantifikácii fenoménov. Prostredníctvom nej prichádza k zjednocovaniu kategórií, ale i odhaľovaniu zákonitostí prejavov jednotlivých súčastí sociálnej reality.

Cieľom príspevku je poskytnúť teoreticko-metodologické východisko pre vnímanie sociálnej politiky ako dôležitej súčasti koncepcie sociálnej kvality v rámci jej kondicionálneho faktora: sociálno-ekonomická istota.

1 Sociálna politika a sociálna kvalita

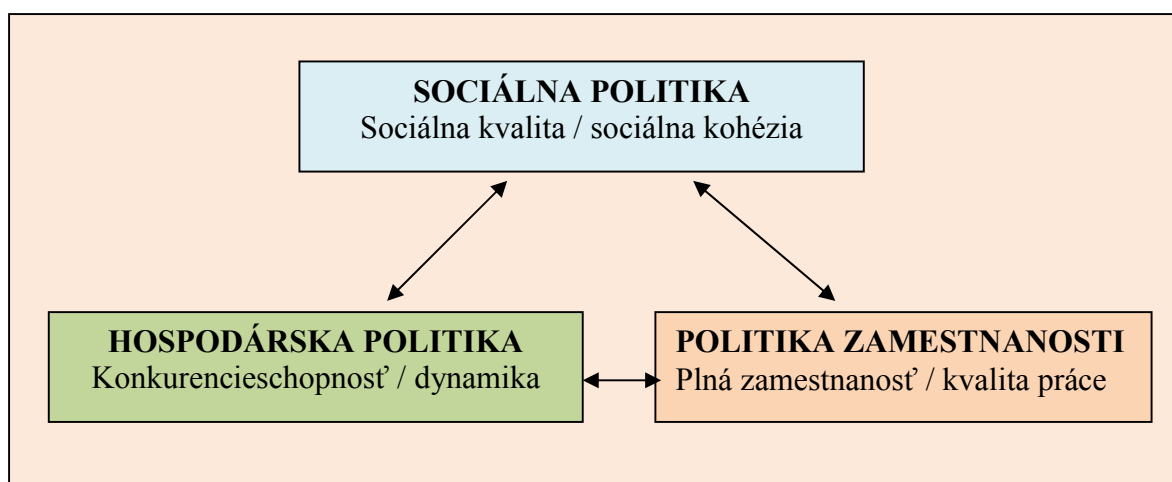
V súčasnosti sa znova otvára široká diskusia týkajúca sa významu hospodárskej politiky ale predovšetkým jej vzťahu k sociálnej politike. Sociálna politika na národnej úrovni je tradične vnímaná ako súčasť hospodárskej politiky, v ktorej sú dominantné ekonomické hodnoty. V európskom kontexte je považovaná za spravovanie, ktoré podlieha národným, regionálnym a lokálnym orgánom, spravujúcim verejné financie a zabezpečujúce tak sociálno-ekonomickú istotu.

Na asymetrický vzťah medzi hospodárskou politikou a ostatnými politikami upozorňoval už A. Walker v roku 1984 (Walker, 1984) a neskôr Craig a G., Marier, P. (Craig, G., 2014; Marier, P., 2014). Jeho podstata spočíva v oddelení ekonomických vied od sociálnych. Hlavnou príčinou daného stavu bol rozpad politickej ekonómie, ktorý viedol rozvoj ekonómie do izolácie a nie do hlbšieho porozumenia sociálnych vzťahov (Gough, 1979). Začalo sa hovoriť o ekonomickej a inej sfére.

Podľa A. Walkera hlavný problém spočíva v tom, že sociálne problémy sú z hľadiska ekonómie považované za externalitu. Podobná chyba sa robila i v stotožňovaní národného blahobytu s ekonomickým blahobytom.

Vnímanie podriadeného vzťahu sociálnej politiky k hospodárskej politike zosilnel neo-liberalizmom, ktorý sa presadil v Európe približne v 90. rokoch minulého storočia. Podľa jeho ideí vzrast nerovností je výsledkom technologických zmien, ktoré viedli k liberalizácii medzinárodného obchodu a k zrastu konkurencie. Národné štáty stratili možnosť ovplyvniť stúpajúci trend trhovej nerovnosti a mohli len intervenovať do najvýraznejších prejavov nestability (Garlington, S. B., 2014; Copeland, P., 2014). Neregulovaný trh sa vnímal pozitívne a bol považovaný za najlepšiu cestu k dosiahnutiu ekonomického rastu, z ktorého majú úžitok všetci. Tento argument sa stal nosnou myšlienkou pre rozvoj Európy do budúca ako aj jej konkurencieschopnosti (EU, 2000).

Koncepcia sociálnej kvality sa zakladá na odlišnom vnímaní sociálnej politiky. Jej podstata sa odvíja od samotnej definície sociálnej kvality, v ktorej sa zdôrazňuje pohoda, rozvoj a seberealizácia jednotlivca (Beck et al., 1997, p.2). I v Lisabonskej deklarácii možno vidieť spochybnenie vnímania sociálnej politiky ako slúžky ekonomického rastu. V rámci tohto dokumentu sa zdôrazňuje jej poslanie ako produktívneho faktora ekonomického rastu (Beck et. al., 2001, p. 336).

Schéma 1: Trojuholník politik Európskej komisie

Zdroj: Commission of the European Communities, 2000, p. 6.

Z pohľadu sociálnej kvality má sociálna politika nesmierny význam pre rozvoj ľudí ako i samotnej spoločnosti. Od danej skutočnosti sa v roku 2000 začal odvíjať Európsky sociálny program (Commission of the European Communities, 2000). Myšlienkový odklon od pôvodného neo-liberalizmu vystihuje vnímanie ekonomického rastu nie ako cieľa ale prostriedku na dosiahnutie vyššej kvality života pre všetkých. Komisárka A. Diamantopoulou považovala koncepciu sociálnej kvality za výnimočnú, pretože zohrala významnú úlohu v rozvoji Európskeho sociálneho programu a vniesla nový pohľad na Európsky sociálny model (European Commission, 2000, p. 13).

V rámci spomínaného dokumentu bol prezentovaný vzťah troch politik s ich jedinečným poslaním:

- hospodárska politika je orientovaná na konkurenciu a dynamiku,
- politika zamestnanosti sa usiluje o plnú zamestnanosť a kvalitu práce,
- sociálna politika šíri sociálnu kvalitu a sociálnu kohéziu.

Schéma 1 Trojuholník politik Európskej komisie zobrazuje ich postavenie z aspektu procesu formovania sociálnej kvality. Jednotlivé politiky sa mixujú za účelom dosahovania ekonomického a sociálneho progresu, s rešpektovaním ich individuálnych cieľov, ale i vzájomných prepojení.

V praxi sa daná skutočnosť premieta do potreby formovať, vylepšovať sociálne skutočnosti, ale i zrieknuť sa faktu, že riešená záležitosť nie je problémom hospodárskej politiky.

V súčasnosti sa upustilo z prezentovaného vnímania sociálnej kvality ako súčasti sociálnej politiky, pretože toto východisko nedostatočne rešpektovalo poslanie samotnej

sociálnej kvality, novej stratégie Európskej únie (Amsterdam Declaration on the Social Quality of Europe, June 10, 1997). Aby sa dosiahol hlavný cieľ - zvýšenie kvality života Európanov - sociálna kvalita sa stala víziou aj pre všetky politiky, čo umocnilo získanie jej sily a vážnosti.

Z toho dôvodu sa pri sociálnej kvalite zdôrazňuje potreba vytvárať integrujúci prístup nielen ku vnímaniu všetkých politík, ale taktiež k ich implementačnému procesu. V praxi sa prestal zdôrazňovať význam jednotlivých politík či je ňou hospodárska alebo sociálna politika, prípadne politika zamestnanosti ako i koncentrácia úsilia na identifikáciu vzťahov medzi nimi, ako tomu bolo v roku 2000 (viď schéma 1 Trojuholník politík Európskej komisie). Naopak, vznikla potreba v politike odkrývať a využívať synergické efekty prienikových sfér medzi nimi.

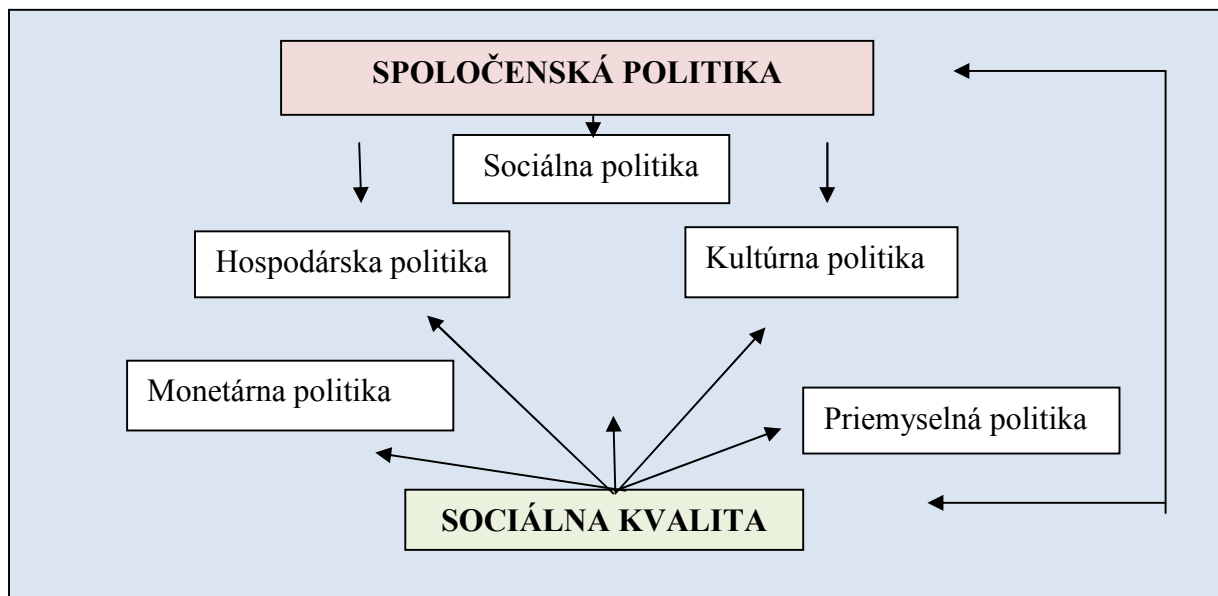
Spomínaný integrujúci prístup predstavuje vnímanie jednotlivých politík ako jednotného systému hodnôt, priorít, nariadení a pokynov, ktoré smerujú k jedinému cieľu - k implementácii sociálnej kvality. Súčasťou daného systému nie sú len hospodárska, sociálna politika, prípadne politika zamestnanosti či trhu práce, ale i ďalšie politiky ako napríklad politika vzdelávania, kultúrna politika, environmentálna politika a pod. Niektorí autori dané „skĺbenie“ a cieľové zameranie všetkých politík nazývajú spoločenskou politikou (Wallace, Abbott, 2009).

Týmto spôsobom vnímaná a vytvorená nová jednotná rozvojová politika, v intenciách sociálnej kvality, vytvorí možnosť akceptácie rôznych aktérov a posilní ich poslanie ako i ich špecifickú rolu, a pritom bude minimalizovať konkurenčné vzťahy medzi nimi.

Jej zrod však predpokladá, podľa nášho názoru, realizáciu nasledujúcich nevyhnutných krokov:

1. Vytvoriť teoretický základ k tvorbe politík, založený na koncepcii sociálnej kvality, ktorý by bol akceptovateľný pre existujúce systémy inštitúcií v jednotlivých krajinách.

2. Prekonať súčasné trenice a rozpory vo vnímaní sociálnej politiky a jej poslania, ako i hospodárskej politiky, prípadne iných politík. Koncentrovať sa na ich integráciu do jednotného systému politík.

Schéma 2: Nový prístup k politike

Zdroj: HERRMANN, P. – VAN DER MAESEN, L. J. G. 2008. *Social Quality and Precarity: Approaching New Patterns of Societal (Dis-)Integration*. Hague – Amsterdam : European Foundation on Social Quality, 2008, p. 10.

3. Odstrániť napätie vznikajúce v konkrétnych oblastiach jednotlivých politík a odhaľovať synergické efekty ich prienikových sfér.

4. Vytvoriť systém hodnotenia, na základe ktorého by bolo možné posúdiť stav implementácie sociálnej kvality v jednotlivých krajinách ako i monitorovať a evalvovať, prípadne re-definovať existujúce štandardy.

2 Základné princípy sociálnej kvality

Myšlienka sociálnej kvality sa začala rozvíjať v 90.-tych rokoch 20. storočia. Vznikla ako reakcia na balansovanie medzi ekonomickým a sociálnym rozvojom. Postupne sa rozvinula do teórie sociálnej kvality, ktorej autormi sú W. Beck, L. J. G. Maesen a A. Walker. Termín bol oficiálne použitý v ich práci *The Social Quality of Europe* v roku 1997. O tri roky neskôr sa sociálna kvalita stala súčasťou Európskej sociálnej politiky. Svojou podstatou predstavuje novú perspektívu vnímania ekonomickej, sociálno-politickej, ekologickej a kultúrnej dimenzie ľudskej existencie.

Jej vznik vyvolal veľkú diskusiu v odbornej verejnosti, ktorá sa začala zaoberať jej silnými a slabými stránkami a rozvíjať existujúci koncept ako v oblasti teórie, tak i

metodológie. Vznikol taktiež záujem implementovať daný fenomén na mikroúrovni, keďže pracovný svet je rozhodujúci pre zvyšovanie kvality života na makroúrovni.

V súčasnosti predstavuje nielen víziu pre budúcnosť, ale i súčasný štandard - normu. Poskytuje informácie akým spôsobom možno zvýšiť kvalitu života. Jej podstata spočíva v naplnení štyroch podmienok:

1. Ľudia by mali mať prístup k sociálno-ekonomickým istotám, k práci a sociálnej ochrane, ktoré by im zabezpečili život bez chudoby a materiálnej deprivácie.

2. Je potrebné dodržať minimálnu úroveň sociálnej exklúzie. Dosiachnutie daného zámeru je možné prostredníctvom sociálno-ekonomických efektov trhu práce, vzdelávacieho systému, trhu s bytmi, sociálneho dialógu a pod.

3. Treba zvýšiť súdržnosť jednotlivých komunit a celej spoločnosti. Sociálna kohézia je nevyhnutnou podmienkou pre existenciu spoločnosti a jej sociálneho rozvoja, ale taktiež pre sebarealizáciu jednotlivca.

4. Ľudia by sa mali stať autonómnou jednotkou a mali by plne participovať na sociálno-ekonomických zmenách. Preto je potrebné posilniť ich postavenie. Participácia na politických systémoch je zdrojom uplatnenia ich individuálneho potenciálu (vedomostí, zručností a skúseností).

Sociálna kvalita v svojej podstate predstavuje multi-kauzálny, multi-dimenzionálny a multi-perspektívny vedecký program. Jeho aplikácia do rôznych typov politik závisí nielen od schopností zamestnancov Európskej komisie ako i jej inštitúcií efektívne včleniť vedecké výsledky do existujúcej sociálnej reality, ale aj od schopností aktivizácie rôznych aktérov.

Kooperácia a vzájomné vzťahy znamenajú pre rozvoj spoločnosti viac ako významné ekonomické zásahy, a to najmä v období krízy. Tá môže spomaliť, až zastaviť jej proces implementácie.

P. Herrmann, ktorý rozvíja myšlienky pôvodných autorov, tvrdí, že základ sociálnej kvality je potrebné vidieť v nasledujúcich 5 premisách (Herrmann, 2009, s. 135-138):

1. Teória sociálnej kvality predstavuje úsilie o jej aplikovateľnosť vo všetkých krajinách, čo znamená, že jej globálna dimenzia je vnímaná ako orientácia štátov na sociálnu politiku.

2. Je založená na termíne sociálna, v ktorom je ľudské bytie najhlavnejším elementom. Sociálny svet sa vytvára v priestore medzi sebarealizáciou ľudí ako sociálnych bytostí a formovaním kolektívnych identít. Je to priestor, v ktorom dochádza k napätiu

a stretu záujmov. Tie je potrebné harmonizovať, a to prostredníctvom kolektívneho vyjednávania, dosahovania dohôd a vytváraním podmienok spoločenskej harmónie.

3. Prístup k sociálnej kvalite nemožno chápať z pohľadu dezintegrovaného systému, ktorý si vyžaduje zásadné zásahy, ale sa zakladá na principiálne integrovanej a vyrovnanej spoločnosti, ktorej stabilita bola narušená nesprávnymi procesmi diferenciacie. V takejto situácii systém nie je dlhodobo udržateľný pre vznikajúce napätie a konflikty. Samotná implementácia sociálnej kvality predstavuje stabilizačný prvok daného systému. (Daný poznatok neskôr evokoval rozšírenie sociálnej kvality o kondicionálne a konštitučné faktory. Poznámka autorky.)

4. Sociálna kvalita predstavuje analytický nástroj, ale taktiež normatívny rámec. Nemožno ju hodnotiť za dobrú alebo zlú, lebo *kvalita* je jej základnou črtou, ale možno ju vnímať ako nástroj na dosiahnutie vyššej spoločenskej kvality.

5. O sociálnej kvalite hovoríme ako o vízii založenej na princípoch a možnostiach integrovanej spoločnosti. Nevychádza z neo-sociálno-demokratických prístupov, ktoré sú zamerané na stredne-triedno orientovanú sociálnu politiku, ale politiku pre všetkých.

Sociálnu kvalitu, jej autori, vnímajú ako „rozsah, v ktorom sú ľudia schopní spolupracovať na sociálnom, ekonomickom a kultúrnom živote svojich komunit a rozvíjať svoj blahobyť a individuálny potenciál (Beck, van der Maesen, Walker 2001, s. 6).“ Jej definícia je pomerne na vysokej úrovni abstrakcie a je v nej zvýraznený globálny prístup ku každodennému životu.

Samotná koncepcia je hlboko prepracovaná a odvíja sa od termínu *sociálna*, vytváraného vzájomnými vzťahmi medzi systémom inštitúcií a organizácií – komunitami, skupinami a indivíduami a na druhej strane. Sociálny priestor predstavuje jej základný teoretický rámec, v rámci ktorého autori odvíjajú širšie podstatné súvislosti sociálnej reality. Podľa nich sociálna kvalita predstavuje široké javové kontinuum, prejavujúce sa v synergickom efekte vzájomne prepojených konštitučných, kondicionálnych a normatívnych faktorov.

Sociálna kvalita, na úrovni **kondicionálnych faktorov**, pozostáva zo 4 hlavných komponentov, ktorými sú : sociálno-ekonomická istota, sociálna inklúzia, sociálna kohézia a autonómia a kompetentnosť¹. Všetky spolu tvoria dvojdimenzionálny kvadrant (Beck, van Der Maesen, Walker, 2005, s. 7), vyjadrený v schéme 3, tvoriaci hlavný teoretický rámec.

¹ W. A. Beck, , L. J. G. Van Der Maesen a A. Walker zo začiatku používali názvy kondicionálnych faktorov v nasledujúcom znení: sociálno-ekonomická istota, inklúzia, kohézia, kompetentnosť. Keďže neskôr ku kondicionálnym faktorom pribudli konštitučné a normatívne faktory, prišlo k zmene i v názve kondicionálnych

Sociálno-ekonomická istota obsahuje podľa W. A. Becka, L. J. G. Van Der Maesena a A. Walkera dve dimenzie. Prvá spočíva v tom, že všetky základné potreby sú garantované existenčnou istotou (príjem, sociálna ochrana, zdravotná starostlivosť). Druhá dimenzia predstavuje životné príležitosti. Sociálne riziko a životné šance vytvárajú protipóly referenčného rámca.

Sociálna nerovnosť súvisí s integráciou alebo dezintegráciou. V rozvíjaní sociálno-ekonomickej istoty nadobúda významnú úlohu štát. Vytváranie reálnych šancí závisí od inštitúcií, noriem, a pod. Štát by mal stimulovať ľudí a nemal by dopustiť, aby jeho občania boli vnímaní len ako spotrebitelia.

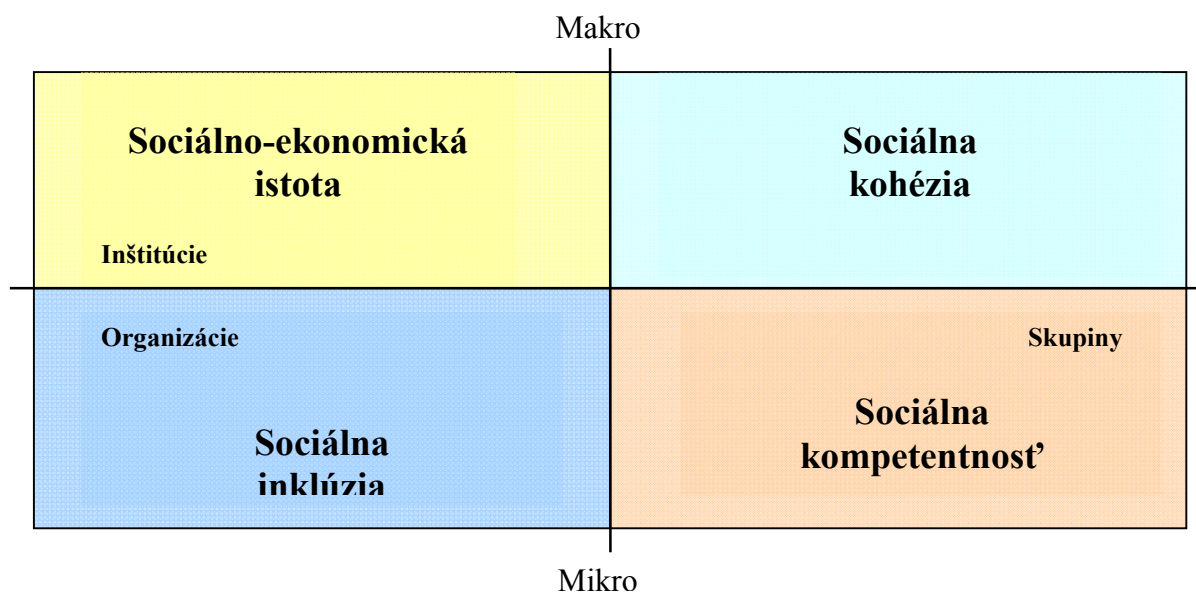
Ľudia by mali pociťovať **sociálnu inklúziu** a na minimálnej úrovni sociálnu exklúziu. Exklúziu možno považovať na všeobecnej úrovni ako odmietnutie alebo ignorovanie sociálnych práv. V rámci sociálnej kvality existuje možnosť participovať v ekonomických, politických, sociálnych a kultúrnych inštitúciách, prípadne v iných organizáciách a týmto spôsobom podporovať proces sociálnej inklúzie.

Sociálna kohézia poukazuje na súdržnosť rôznych komunít a spoločností. V moderných spoločnostiach je vnímaná ako stupeň, na ktorom ľudia sú a cítia sa integrovaní do inštitúcií, organizácií a sociálnych systémov. Predstavuje vzťahy s priateľmi ako členmi voľných sietí. Je nevyhnutným prvkom sociálneho rozvoja, ale aj individuálnej sebarealizácie.

Samotné definovanie sociálnej kohézie je problematické, pretože vždy súvisí s inými pojmi ako inklúziou, exklúziou, integráciou, dezintegráciou a so sociálnou anómiou. Jej podstata spočíva v primárnych sociálnych vzťahoch, ktoré sú vytvárané v priateľských skupinách, rodinách alebo lokalitách.

faktorov. V súčasnosti sa používajú v takej podobe, ako ich uvádzame: sociálno-ekonomická istota, sociálna kohézia, sociálna inklúzia, sociálna kompetentnosť. Pozri bližšie <http://www.socialquality.org>

Schéma 3: Kvadrant kondicionálnych faktorov

Zdroj: BECK, W. A. – VAN DER MAESEN, L. J. G. – WALKER, A. S.: *Social Quality: A Vision for Europe. Studies in Employment and Social Policy*. Hague/London/Boston: Kluwer Law International, 2001. ISBN 90 411 1523 4, p. 7.

Občianska integrácia má veľký význam na makroúrovni a obsahuje rôzne oblasti politik. Sociálna kohézia na komunálnej úrovni predstavuje primárne vzťahy medzi aktérmi. Obe - občianska integrácia a sociálna kohézia - sú dôležitými súčasťami sociálnej integrácie.

Ľudia by mali byť pripravení v plnej miere čeliť rýchlym a závažným sociálno-ekonomickým zmenám. **Sociálna kompetentnosť** znamená umožnenie im, aby si mohli kontrolovať svoje vlastné životy a reagovali na výzvy, príležitosti a možnosti, ktoré sa im v živote ponúkajú.

Participácia vo veciach verejných má 3 dimenzie: Možnosť chrániť špecifické záujmy, dobrovoľnú participáciu na uskutočňovaní projektov a realizáciu vlastných vízií. Je založená na téze: moderné demokratické spoločnosti nepotrebujú silné vodcovstvo ale musia byť schopné vytvoriť podmienky pre realizáciu možností svojich občanov.

Koncept sociálnej kvality vníma ľudí ako hlavných aktérov sociálneho rozvoja. Preto má i komponent kompetentnosť mimoriadny význam. Predstavuje známy slogan „investovanie do ľudí“. Tento kondicionálny faktor svojou podstatou rozširuje ľudskú voľbu. Na osobnej úrovni znamená okrem motivácie celú škálu vedomostí, zručností a skúseností, ktoré vedú k sebaúcte, sebarozvoju, a sebaotvrdeniu.

Schéma 4: Faktory sociálnej kvality

Kondicionálne faktory	Konštitučné faktory	Normatívne faktory
Socio-ekonomická istota	Ľudská istota	Sociálna spravodlivosť
Sociálna kohézia	Spoločenské uznanie	Solidarita
Sociálna inklúzia	Sociálne cítenie	Občianstvo založené na demokracii
Sociálna kompetentnosť	Ľudská schopnosť	Ľudská dôstojnosť

Zdroj: HERRMANN, P. 2009. *Social Quaity – Looking for a Global Social Policy*. In *NTU Social Work Review*. ISSN 1681-8822. No. 19/2009, p. 164.
http://www.press.ntu.edu.tw/ejournal/files/%E5%B7%A5%E4%BD%9C%E5%AD%B8%E5%88%8A%5C0019_200906%5C4.pdf

Za ďalšie faktory sociálnej kvality sú považované konštitučné a normatívne faktory. Ako súčasť sociálnej kvality vznikli neskôr, a to v rámci odbornej diskusie, ktorá prebiehala po jej prijatí Európskou komisiou. Podotýkame, že doteraz nie je ukončená a na jej rozvoji sa môže podieľať každý. **Konštitučné faktory**, podľa autorov, umožňujú vnímať sociálnu kvalitu ako kombináciu štyroch prvkov : ľudskej istoty, spoločenského uznania (rešpektu), sociálneho cítenia a ľudskej spôsobilosti (vlastnej kapacity pre zapojenie sa do spoločnosti). Sú odvodené z napätia, vznikajúceho v rámci kondicionálnych faktorov. Ich meraním s pomocou profilov možno analyzovať sebavidenie indivíduí, stupeň ich spoločenského uznania, individuálne schopnosti na participáciu na veciach verejných ako i kvalitu vzťahov s inými ľuďmi, vnímanie systémov a inštitúcií, ktoré ovplyvňujú podmienky ich každodenného života ako i pocit osobnej istoty vyplývajúci z dodržiavania právnych noriem, predovšetkým ľudských práv.

Posudzovanie konštitucionálnych a kondicionálnych faktorov je možno len prostredníctvom aplikácie **normatívnych faktorov**, za ktoré sú považované: sociálna spravodlivosť, solidarita, ľudská dôstojnosť a demokratické občianstvo. Práve tieto sú najmenej teoreticky i metodologicky rozpracované. Ich problematickosť spočíva predovšetkým v samotnom procese kvantifikácie a posúdení ich prijateľnosti alebo neprijateľnosti pre fungovanie stabilizovanej spoločnosti.

Záver

Sociálna kvalita ako analytický nástroj pre koncepciu a meranie sociálnych zmien má veľký potenciál. Dáva možnosť re-integrovať všetky typy politik, ktoré by nemali byť oddelené, ale

práve naopak mali by využívať synergické efekty vzájomného pôsobenia pri formovaní ako nového sociálneho priestoru, tak i novej kvality života.

Prepojenosť všetkých štyroch domén kondicionálnych faktorov sociálnej kvality, ktorými sú sociálno-ekonomická istota, sociálna kohézia, sociálna inklúzia a sociálna kompetentnosť, je teoreticky i empiricky dokázaná, je len potrebné identifikovať intenzitu tejto prepojenosti, presnejšie domén, ktoré súvisia s trhom práce a materiálnym blahom ako komplexom vzťahov medzi platenou prácou, chudobou a sociálnou inklúziou. Meranie daných vzťahov predstavuje silnú podporu pre implementáciu sociálnej kvality a úsporu značných finančných prostriedkov pre všetky zúčastnené krajiny.

Acknowledgment

Príspevok vznikol v rámci riešeného projektu OP VaV s názvom *Vytvorenie excelentného pracoviska ekonomického výskumu pre riešenie civilizačných výziev v 21. storočí* (ITMS 26240120032). Podporujeme výskumné aktivity na Slovensku/Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.

Použitá literatúra

Amsterdam Declaration on the Social Quality of Europe, June 10, 1997.

Beck, W. A. – van der Maesen, L. J. G. – Walker, A. S. (2001). *Social Quality: A Vision for Europe. Studies in Employment and Social Policy*. Hague/London/Boston : Kluwer Law International, 2001. ISBN 90 411 1523 4.

Beck, W. A. – van der Maesen, L. J. G. – Walker, A. S. *Theorizing Social Quality : The Concept's Validity*. Dostupné na :

http://www.ucc.ie/social_policy/Literature_collection/SQ17.pdf

Burchardt, T. – Le Grand, J. – Piachaud, D. (1999). Social Exclusion in Britain 1991-1995. In *Social Policy and Administration*. ISSN 1467-9515. Vol 33, No. 3, September, p. 227–244.

Commission of the European Communities. *Communication to the Council, the European parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions*. Brussels : Social Policy Agenda, 2000.

Copeland, P. (2014). Poverty and Social Policy in Europe 2020: ungovernable and ungoverned. In *Policy and Politics*. ISSN 0033-3352. Vol. 42, 3. p. 351-365.

Craig, G. (2014). Race, Multiculture and Social Policy. In *Social Policy and Administration*. ISSN 1467-9515. Vol. 48, 3.

Gallie, D. – Paugam, S. (2003). *Social Precarity and Social Integration*. Brussels : European Commission, Directorate-General Employment, Eurobarometer 56.1, October, Employment and Social Affairs, Social Security and Social Integration, 2003.

Galington, S. P. (2014). Value Orientations of Social Welfare Policy Structures. In *International Journal of Social Welfare*. ISSN 1468-2397, Vol. 23, 3, p. 287-295.

Gordon, D. – Hamilton, J. – Korver, T. – van der Maesen, L. J. G. – Vlek, R. – Vobruba, G. (2002). *Social Quality and the Policy Domain of Employment*. Joint Report. Amsterdam : European Foundation on Social Quality, 2002.

Gough, I. (1979). *The Political Economy of the Welfare State*. London : Macmillan, 1979.

Herrmann, P. (2009). Social Quality – Looking for a Global Social Policy. In *NTU Social Work Review*. ISSN 1681-8822. No. 19/2009. p. 170. Dostupné na:

http://www.press.ntu.edu.tw/ejournal/files/%E5%B7%A5%E4%BD%9C%E5%AD%B8%E5%88%8A%5C0019_200906%5C4.pdf

Herrmann, P. – van der Maesen, L. J. G. (2008). *Social Quality and Precarity: Approaching New Patterns of Societal (Dis-)Integration*. Hague – Amsterdam : European Foundation on Social Quality, 2008, p. 10.

Kooten, G. V. (1999). Social Exclusion and the Flexibility of Labour. In *Social Exclusion in Europe. Problems and Paradigms*, Aldershot : Ashgate, 1999, p. 47–66.

Kováčová, J. – Klimko, R. (2013). Reformy aktívnej politiky trhu práce v podmienkach SR a Španielska. In *Hospodárska politika v členských zemích Európskej únie. Sborník príspevků XI. Mezinárodní vědecké konference: 18. – 20. září 2013 Velké Karlovice*, s. 234-239. ISBN 978-80-248-3094-0.

Marier, P. (2014). From Quacks to Professionals: The Importance of Changing Social Constructions in the Policy-Making Process. In *Policy Studies*. ISSN 1541-0072, Vol. 35, 4. p. 413-433.

Wallace, C. – Abbott, P. (2009). *Social Quality in Europe*. Aberdeen : University of Aberdeen, 2009.

Walker, A. (1984). *Social Planning*, Oxford : Blackwell, 1984.

Walker, A. – Walker, C. (1997). *Britain Divided: the Growth of Social Exclusion in the 1980s and 1990s*. London : Child Poverty Action Group, 1997.

Walker, A. – Wigfield, A. (2004). *The Social Inclusion Component of Social Quality*. Sheffield : University of Sheffield, 2004.

Na internete : <http://www.socialquality.org/site/ima/Social-Inclusion-febr-2004.pdf>

Contact

Mária Antalová

Ekonomická univerzita v Bratislave

Národohospodárska fakulta

Katedra sociálneho rozvoja a práce

Dolnozemska cesta 1

852 19 – Bratislava

e-mail: maria.antalova@euba.sk